

Aleg. 41.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z projektem reformy opłat od spadku, pobieranych na rzecz funduszu szkolnego krajowego.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego w powyższym przedmiocie, przedłożone Wysokiemu Sejmowi na sesji wiosennej 1893 roku, nie zostało przez Wysoki Sejm załatwione.

Wydział krajowy pozwala sobie niniejszem ponowić to przedłożenie, uzupełniwszy je niektórymi wyjaśniającymi datami. Jednem ze źródeł, z których fundusz szkolny krajowy czerpie swoje dochody, są taksy opłacane od spadków, przenoszących kwotę 300 zł. M. k. czyli 315 zł. w. a.

Podstawą prawną, na której opiera się dotychczas pobór taks powyższych w naszym kraju, jest dekret kancelaryi nadwornej z dnia 7. lipca 1808 roku, ogłoszony cyrkularzem gubernialnym z dnia 7. stycznia 1809 r. l. 44.364. Dekret ten stanowi, że od każdego spadku, wynoszącego 300 zł. M. k. lub więcej, ma być pobierana taksa dla funduszu szkół normalnych, a to: jeżeli spadkodawca należał do stanu magnatów, albo jeżeli był generałem w kwocie 4 zł. M. k., jeżeli należał do stanu rycerskiego lub do „honoracyorów“, albo jeżeli był oficerem sztabowym lub kupcem w kwocie 2 zł. M. k., wreszcie, jeżeli był oficerem niższego stopnia, mieszczaninem, profesjonistą lub chłopem 1 zł. M. k.

Nieodpowiadająca nowoczesnym pojęciom zasada wymierzania opłat publicznych według stanu społecznego właściciela przedmiotu opodatkowanego, a z drugiej strony chęć przysporzenia funduszowi szkolnemu większych z tego źródła dochodów na pokrycie wzmagających się nieustannie potrzeb szkolnictwa, skłoniła przeważną część Sejmów krajów koronnych austriackich do uregulowania sprawy poboru opłat od spadków w drodze ustawodawstwa krajowego.

Z wyjątkiem Szląska, gdzie pobór opłat od spadków na rzecz funduszu szkół normalnych zniesiony został ustawą krajową z 2. listopada 1874 Nr. 51 Dz. u. kr., Tyrolu, gdzie projekt odnośnej ustawy krajowej wniesiony do Sejmu na sessyi 1890/91 jako przedłożenie rządowe nie został dotąd załatwionym, i Galicyi, wszystkie kraje koronne austriackie posiadają już ustawy krajowe, normujące pobór tych opłat.

I tak: Austria dolna ustawę kraj. z 18. grudnia 1871 (Nr. 1. Dz. u. kr. z r. 1872), Austria górna ust. z 9. czerwca 1876, Bukowina ust. z 13. stycznia 1873 (Nr. 7. Dz. u. kr.), Czechy ust. z 2. lutego 1873 (Nr. 60 Dz. u. kr.), Dalmacya ust. z 30. stycznia 1873 (Nr. 11) i z 28. kwietnia 1888 (Nr. 16. Dz. u. kr.), Istria ust. z 21. lutego 1873 (Nr. 15), z 29. maja

1877 (Nr. 21) i z 31. grudnia 1888 (Nr. 3. Dz. u. kr. ex 1889), Karyntya ust. z 28. lutego 1874 (Nr. 13) i z 30. kwietnia 1887 (Nr. 25 Dz. u. kr.), Kraina ust. z 18. grudnia 1874 (Nr. 1. Dz. u. kr. ex 1875) i ust. z 6. lipca 1889 (Nr. 15. Dz. u. kr.), Morawia ust. z 30. kwietnia 1874 (Nr. 37 Dz. u. kr.), Salzburg ust. z 26. grudnia 1871 (Nr. 45 Dz. u. kr. ex 1872), Styrya ust. z 13. października 1870 (Nr. 58) i z 20. października 1888 (Nr. 3. Dz. u. kr.), Tryest ust. z 15. maja 1874 (Nr. 16. Dz. u. kr.)

Opłaty od spadków, ustanowione w tych ustawach, wpływają bądź do funduszu szkolnego krajowego (jak w Austrii dolnej i górnej, Czechach, Morawii, Karyntyi, Krainie, Bukowinie, Istrii i Tryeście), bądź też do funduszu szkolnego emerytalnego (jak w Styrii, Salzburgu i Dalmacyi).

Główne zasady przyjęte w tych ustawach są następujące:

Opłata wymierza się od czystego spadku, jeżeli tenże wynosi co najmniej 300 zł. (w niektórych krajach 500 zł.). Poczawszy od tej minimalnej kwoty spadku aż do kwoty 1.000 zł. włącznie, wymierza się opłata w stałej kwocie 1 zł. Od spadków powyżej 1.000 zł. opłata wymierza się podług stopy procentowej, która w pewnej progresyi wzrasta w miarę wysokości spadku. Progresya ta ustaje, skoro spadek osiągnął pewną wysokość (zwykle 40—50.000 zł.), odtąd bowiem stopa procentowa pomimo zwiększania się spadku pozostaje ta sama.

Następująca taryfa przedstawia skalę wymiaru opłat od spadków powyżej 1.000 zł., przyjęta w przeważnej części krajów koronnych:

od 1.000— 5.000 zł.	0·25%	czyli 25 centów	od	każdych 100 zł.
„ 5.000—10.000 „	0·30%	„ 30	„	„
„ 10.000—20.000 „	0·35%	„ 35	„	„
„ 20.000—30.000 „	0·40%	„ 40	„	„
„ 30.000—40.000 „	0·45%	„ 45	„	„
„ 40.000 i wyżej	0·50%	„ 50	„	„

Taryfa ta podwyższa się o 50% jeżeli spadkobiercami nie są ani małżonek ani krewni spadkodawcy w linii zstępnej lub wstępnej (dziedzice konieczni).

Odmienny system wymiaru opłat od spadków przyjęto jedynie w ustawie górno austriackiej, gdzie opłata wynosi $\frac{1}{4}\%$ a względnie pół % od czystego spadku, przenoszącego 300 zł., a to bez względu na jego wysokość.

Wydział krajowy mniema, że i dla naszego kraju unormowanie poboru opłat powyższych w drodze ustawodawstwa krajowego byłoby już na czasie i ze względu na możliwe w ten sposób podwyższenie dochodów funduszu szkolnego wielce pożądane. Dochód z tych taks, pobieranych według dotychczasowego systemu, był stosunkowo bardzo nieznaczny. Od roku 1873, z którym fundusz szkolny krajowy przeszedł w zarząd Wydziału krajowego, po koniec r. 1892 wynosił dochód ten ogółem 162.841 zł. a. w. Najwyższa kwota roczna wynosiła 10.018 zł., najniższa 6.733 zł., średni zaś dochód roczny z tego źródła przedstawia się w kwocie 8.570 zł. Jeżeliby przy wymierzaniu tych taks zastosowano powyżej podaną taryfę, przyjętą w przeważnej części krajów koronnych, dochód powyższy wzmógłby się znacznie, prawdopodobnie w trójnasób. Twierdzenie to oparte jest na sporządzonym przez biuro statystyczne obliczeniu przybliżonem, przyczem za podstawę służył wykaz spadków podciągniętych w r. 1888 pod dotychczasowe opłaty.

Następujące zestawienie daje przybliżony efekt finansowy, jeżeliby te spadki podciągnięto pod powyższą taryfę:

Kategoria	Spadki w kwocie	Ilość spadków	Kwota łączna	Opłata według nowej taryfy	Dałoby dochód
I. a)	„ nad 300— 500 zł.	2.623	1,034.982 zł. 63 ct.	1 zł.	2.623 zł. — ct.
„ I. b)	„ 500—1.000 „	1.991	1,364.190 „ 47 „	1 „	1.991 „ — „
Razem kat. I.	„ 300—1.000 „	4.614	2,399.173 „ 10 „	1 zł.	4.614 zł. — ct.

				Od każdych 100 zł.			
Kategoria	II. „ 1.000— 5.000 zł.	830	1,408.177 zł. 63 ct.	25 ct.		352 zł. 25 ct.	
„	III. „ 5.000—10.000 „	53	370.848 „ 61 „	30 „		1.112 „ 40 „	
Kategoria	IV. nad 10.000—20.000 zł.	26	350.281 zł. 10 ct.	35 ct.		1.225 zł. 70 ct.	
„	V. „ 20.000—30.000 „	10	230.161 „ 03 „	40 „		920 „ 40 „	
„	VI. „ 30.000—40.000 „	7	243.147 „ 68 „	45 „		1.093 „ 95 „	
„	VII. „ 40.000 i wyżej	12	1,333.406 „ 93 „	50 „		5.667 „ — „	
Ogółem		5.552	6,135.196 zł. 08 ct.			14.985 zł. 70 ct.	

Obliczenie powyższe jest niedokładnem głównie z powodu, że nie można było uwzględnić w niem wypadków, w których z powodu dalszego albo zupełnie żadnego pokrewieństwa spadkobierców ze spadkodawcą, miałyby być pobierane opłaty w kwocie o 50% podwyższonej. Różnicę stąd wynikającą szacuje biuro statystyczne na 5—6.000 zł., a cały dochód z opłat spadkowych, pobieranych według powyższej taryfy na 21—22.000 zł. rocznie. Wydział krajowy mniema, że uzyskanie tak znacznego podwyższenia dochodu już samo przez się, nawet bez innych motywów, byłoby dostatecznym powodem do zaprowadzenia projektowanej reformy tem bardziej, że nie byłoby ono połączone z dotkliwym obciążeniem opodatkowanych. Przekona o tem następujące zestawienie projektowanej opłaty z obowiązującą należytością rządową od przeniesienia własności spadkowej:

kwota spadku nad	taryfa szkolna według powyższej taryfy		najniższa rządowa należytość spadkowa (0.25% od spadku)	
	2 zł. 50 ct. do	12 zł. 50 ct.	12 zł. 50 ct. do	62 zł. 50 ct.
1.000— 5.000 zł.	15 „ — „	30 „ — „	62 „ 50 „	125 „ — „
5.000—10.000 „	35 „ — „	70 „ — „	125 „ — „	250 „ — „
10.000—20.000 „	80 „ — „	120 „ — „	250 „ — „	375 „ — „
20.000—30.000 „	135 „ — „	180 „ — „	375 „ — „	500 „ — „
30.000—40.000 „	200 „ i wyżej licząc po 5 zł.		500 „ i wyżej licząc po 12 zł.	
40.000 i wyżej „		od każdych 1.000 zł.		50 ct. od każdych 1.000 zł.

Nadmienić tu jeszcze wypada, że gdy opłata spadkowa na rzecz funduszu szkolnego krajowego w wypadkach, gdy spadkobierca jest dalszym krewnym albo obcym spadkodawcy, podwyższa się o 50%, to rządowa należytość spadkowa z 1.25% podwyższa się na 5%, a nawet 10% czystego spadku, a więc o 400—800%.

Z tych powodów Wydział krajowy sądzi, że przyjęcie powyższej taryfy obliczenia opłat szkolnych od spadków także w naszym kraju jest wskazane i opracował na zasadach przyjętych w przeważnej części krajów koronnych austriackich projekt ustawy o poborze powyższych opłat, który przedkłada niniejszem z wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony ./. projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 12. grudnia 1893.

Marszałek krajowy:

Eustachy ks. Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:

Antoni Jaxa Chamiec w. r.

członek Wydziału krajowego.

Projekt.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o poborze opłat od spadków, na rzecz funduszu szkolnego krajowego.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Od każdego spadku pertraktowanego, przed którymkolwiek e. k. Sądem w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, ma być uiszczoną na rzecz funduszu szkolnego krajowego opłata prawna, jeżeli czysty spadek przewyższa kwotę 300 zł. a. w. (600 koron).

§. 2.

Opłata ta wynosi stałą kwotę jednego zł. (dwóch koron), jeżeli czysty spadek nie przewyższa sumy 1.000 zł. a. w. (2.000 koron).

§. 3.

Jeżeli czysty spadek przewyższa sumę 1.000 zł. (2.000 koron), wynosi opłata od każdego 100 zł. (200 koron) przy spadkach:

zł. w. a.	koron	
nad 1.000— 5.000	(2.000 —10.000)	po 25 ct. w. a. (50 groszy)
„ 5.000—10.000	(10.000—20.000)	„ 30 „ „ (60 „)
„ 10.000—20.000	(20.000—40.000)	„ 35 „ „ (70 „)
„ 20.000—30.000	(40.000— 60.000)	„ 40 „ „ (80 „)
„ 30.000—40.000	(60.000—80.000)	„ 45 „ „ (90 „)
„ 40.000 i wyżej	(80.000 i wyżej)	„ 50 „ „ (jednej kor.)

§. 4.º

Według zasad podanych powyżej w §§. 2. i 3. wymierzana będzie opłata wtedy, jeżeli spadek przechodzi na wdowę, a względnie wdowca po spadkodawcy, albo też na jego krewnych w linii zstępnej lub wstępnej (dziedziców koniecznych). W każdym innym przypadku opłata od spadku wymierzana będzie w kwocie o 50% podwyższonej.

Ułamki poniżej 100 zł. (200 koron) wpływają wprawdzie na oznaczenie stopy, według której w myśl §. 3. ma być wymierzona opłata, przy oznaczeniu jednak cyfry samej opłaty, nie będą one uwzględniane.

§. 5.

Wartość należącego do spadku majątku nieruchomego, położonego poza granicami Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, jak niemniej długi, które na takim majątku nieruchomym w ten sposób są ubezpieczone, że reszta spadku za nie prawnie nie odpowiada, nie będą brane w rachubę przy obliczaniu czystego spadku.

Długi natomiast, za które cała spuścizna prawnie odpowiada, będą przy tem obliczaniu potrącane, chociażby na owych nieruchomościach były ubezpieczone.

§. 6.

Zapisy na cele szkolne, dla jakich fundusz szkolny krajowy jest przeznaczony, będą policzone na poczet opłaty prawnej od spadków.

§. 7.

Zapisy na cele dobroczynne, naukowe lub humanitarne mogą być uwolnione od opłaty na rzecz funduszu szkolnego krajowego, jeżeli przeznaczone są ku popieraniu moralnych lub materyalnych interesów kraju lub jego mieszkańców, nie zaś tylko wyłącznie na korzyść pojedynczych osób lub rodzin. O uwolnieniu orzeka Wydział krajowy w każdym poszczególnym przypadku, a od orzeczenia Wydziału krajowego nie ma odwołania.

§. 8.

Te same władze, które dotychczas zajmowały się wymiarem i poborem taks dla funduszu szkół normalnych, wymierzać i pobierać będą opłaty od spadków na rzecz funduszu szkolnego krajowego.

§. 9.

Od opłat nieniszczonych w przeciągu dni 30 po doreczeniu nakazu zapłaty, pobierane będą 5% odsetki za zwłokę, a to, licząc od dnia następującego po ostatnim dniu powyższego terminu.

Od opłat nieprzewyższających kwoty 1 zł. (2 koron), tudzież od ułamków poniżej 1 zł. (2 koron), odsetki za zwłokę nie będą liczone.

§. 10.

Dekret kancelaryi nadwornej z 7. lipca 1808 o pobieraniu taksy od spadków na rzecz funduszu szkół normalnych i wszystkie następne rozporządzenia w tym przedmiocie, przestają obowiązywać z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

§. 11.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia i ma zastosowanie do wszystkich spadków, które z tym dniem powstaną.

§. 12.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim ministrom wyznań i oświaty, finansów i sprawiedliwości.